Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työ- ja elinkeinoministeriö
Erityisasiantuntija Katja Tuokko, energiaosasto

Lausunto

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN ASIANTUNTIJAKUULEMINEN 28.1.2022

Asia: Valtioneuvoston selvitys E 132/2021 vp Alustavia ennakkovaikuttamislinjauksia perustuen komission kestävän rahoituksen asiantuntijatyöryhmän raporttiin (tuleva taksonomian neljän ympäristötavoitteen delegoitu
säädös)

Tausta

Taksonomian tarkoituksena on ohjata yksityisiä pääomia ympäristön kannalta kestävään taloudelliseen toimintaan sekä tukea Pariisin sopimuksen tavoitteita ja siirtymää kestävämmän kasvun talouteen.

Kestävän rahoituksen kriteereillä pyritään luomaan luokittelujärjestelmä, sille mitkä taloudelliset toiminnot voidaan rahoitusmarkkinoilla määritellä kestäviksi. Taksonomia-asetuksessa määritetään kuusi ympäristötavoitetta, joiden merkittävä edistäminen olisi asetuksen mukaan ympäristön kannalta kestävää: 1. ilmastonmuutoksen hillintä, 2. ilmastonmuutokseen sopeutuminen, 3. vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojelu, 4. siirtyminen kiertotalouteen, 5. ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen sekä 6. biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelu ja ennallistaminen. Jotta taloudellinen toiminta voisi olla ympäristön kannalta kestävää taksonomia-asetuksen tarkoittamassa mielessä, sen tulisi merkittävästi edistää yhtä tai useampaa edellä mainittua ympäristötavoitetta, eikä se saisi aiheuttaa yhdellekään ympäristötavoitteista merkittävää haittaa.

EU:n taksonomia-asetus ((EU) 2020/852) tuli voimaan kesällä 2020. Sen nojalla komissiolla on velvoite antaa delegoitu asetus taksonomia-asetuksen neljän ympäristötavoitteen teknisistä arviointikriteereistä 31.12.2021 mennessä. Komissio ei kuitenkaan ole pysynyt tässä aikataulussa ja on oletettavaa, että kyseinen delegoitu asetus annetaan mahdollisesti vasta kesällä 2022.

Komissio tullee käyttämään delegoidun asetuksen valmistelussa apuna komission kestävän rahoituksen foorumin 3.8.2021 julkaisemaa raporttia (*Draft report by the Platform on Sustainable Finance on preliminary recommendations for technical screening criteria for the EU taxonomy*. Raportin voidaan katsoa antavan alustavaa tietoa siitä, millaisia teknisiä arviointikriteerejä tuleva delegoitu säädös sisältäisi. Alustavia ennakkovaikuttamiskantoja on esitetty eduskunnalle 17.12.2021 toimitetussa E-kirjelmässä. Työ- ja elinkeinoministeriö on osallistunut Suomen kantojen valmisteluun ja sen näkemykset on huomioitu valmistelun yhteydessä.

Työ- ja elinkeinoministeriön näkemykset

Työ- ja elinkeinoministeriö korostaa E-kirjelmän kantojen osalta erityisesti seuraavia seikkoja:

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää hyvänä kestävän rahoituksen hankkeen tavoitetta luoda kunnianhimoinen kehikko ohjaamaan rahoitusvirtoja kohti vihreämpiä sijoituskohteita. Yksiselitteinen ja selkeä kestävän rahoituksen kehikko voi tukea toimijoita muun muassa kiertotalouden tavoitteiden saavuttamisessa.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää hyvänä sitä, että Suomi pyrkii vaikuttamaan ennakolta taksonomian ympäristökriteereihin. Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että e-kirjelmä määrittää Suomen kantoja vain osaan niistä asioista, joihin asiantuntijaryhmän raportti ottaa kantaa. E-kirje ei ota kantoja TEM:n hallinnonalan näkökulmasta keskeisiin kokonaisuuksiin, jotka liittyvät muun muassa teolliseen tuotantoon ja jätesektoriin. Työ- ja elinkeinoministeriö korostaa, että myös muihin asiantuntijaryhmän raportin käsittelemiin kokonaisuuksiin tulisi pyrkiä ennakkovaikuttamaan. Esimerkiksi teollista tuotantoa koskevat kiertotalouskriteerit voivat toteutuessaan olla merkittävät kiertotalouden edistämisen kannalta.

Hallinnollinen taakka

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää myönteisenä valtioneuvoston kantaa, että teknisten arviointikriteerien tulisi olla ymmärrettäviä, helppokäyttöisiä, yksitulkintaisia ja teknologianeutraaleja edistäessään samalla merkittävästi ympäristötavoitteita.

Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että vaikka kestävän rahoituksen kriteeristö on vapaaehtoinen kehys muille yrityksille kuin yleisen edun kannalta merkittäville yhteisöille, joilla on yli 500 työntekijää, sillä on todennäköisesti vaikutuksia myös muihin yrityksiin. Muun muassa alihankintaketjujen kautta kriteeristö voi tulla sovellettavaksi myös PK-yrityksissä.

Energia

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää myönteisenä, että valtioneuvosto pyrkii ennakkovaikuttamaan tiettyihin energiasektoria koskeviin arviointikriteereihin.

Taksonomia-asetuksen mukaan taloudellisen toiminnon tulee merkittävästi edistää yhtä tai useampaa kuudesta ympäristötavoitteesta. Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että energiasektorilla on keskeinen rooli etenkin ilmastonmuutoksen torjunnassa. Siten voidaan arvioida, että jo aiemmin annetut ilmastotaksonomian kriteerit tulevat olemaan energiasektorin näkökulmasta keskeiset. Nyt käsittelyssä oleva ympäristötaksonomia määrittää kriteerit sille kuinka taloudellinen toimintoa voi muun muassa merkittävästi tukea monimuotoisuutta.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää hyvänä, että valtioneuvosto pyytää vesivoimalan kunnostukseen liittyvien ympäristökriteerien osalta komissiota kiinnittämään huomiota vesivoimaloiden laitoskohtaisiin olosuhteisiin. Esimerkiksi käytetyn vesimäärän kasvattaminen voi joissain tilanteissa hyödyntää tulvariskien hallintaa.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää myönteisenä, että valtioneuvoston mukaan kestävän rahoituksen taksonomian tulee mahdollistaa metsätalouden ja -teollisuuden tähteiden ja jätteiden sekä metsänhoitotöiden yhteydessä syntyvän pienpuun kestävä hyödyntäminen energiantuotannossa. On tärkeää, että taksonomian arviointikriteerit eivät johda ristiriitaiseen EU-sääntelyyn.

Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää huomiota tarpeeseen määritellä ydinjätteen loppusijoitusta koskevat kriteerit. Tällaiset kriteerit ovat tärkeät vähäpäästöisen energiantuotannon teknologianeutraaliuden näkökulmasta.

Taksonomian laajempi soveltaminen ja taksonomiaperiaate

Kestävän rahoituksen kriteerit ovat rahoitusmarkkinoille tarkoitettua vapaaehtoista sääntelyä. Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että jo hyväksyttyjä ilmastonmuutoksen hillintää

koskevia taksonomiakriteerejä tai sen periaatteita on esitetty sovellettavaksi useissa julkisissa hankkeissa. Tämä toimintatapa laajentaa taksonomia soveltamista huomattavasti virallisesti määriteltyä soveltamisalaa laajemmalle. Myös keskustelussa tulevista ympäristökriteereistä tulee ottaa huomioon mahdollisuus, että kriteerejä pyritään soveltamaan myös kestävän rahoituksen ulkopuolella. Julkista rahoitusta on monessa tapauksessa tarve suunnata myös toimintoihin, jotka eivät täytä taksonomiakriteereitä. Kriteerien soveltamisesta julkiseen rahoitukseen tulisikin vielä pidättäytyä ja keskustella asiasta vasta myöhemmässä vaiheessa.